

Etika a rodina

Květa Trčková

„Není nejmenších pochyb o tom, že je to v prostředí rodiny a domova, kde se všechny největší ctnosti, veškeré ctnosti, které vévodí lidské společnosti, vytváří, posilují a udržují.“

Winston Churchill

Metafory rodiny

- **Ostrov rodiny** - systém rodiny se všemi členy (Z. Rieger)
- **Sociální děloha** - dokládá klíčovou (nenahraditelnou) roli rodiny pro zdraví jednotlivce i lidstva jako celku (V. Chvála, L. Trapková)
- **Ledovec rodinného života** - většina lidí si je vědoma asi 1/10 skutečného dění v rodině (co vidí a slyší), hlavní část je však pod povrchem. (V. Satirová)

Výchova a etika

- Etické hodnoty může se předávají výchovou a příkladem
- Vychovatel = rodič a učitel
- Výchova vzorem = osobním příkladem
- Jednotný postup
- Vývoj lidstva v současnosti prochází etapou „odcizení“, jež je určeno nedostatečným podepřením morálky mravností (P. Floss)

Bruno Ferrero - Lekce

Jak chceme dítě vychovat?

- Aby bylo dobré?
 - Ke komu, v čem, v jaké situaci ...
- Aby bylo úspěšné?
 - V čem – v práci, ve vztazích, ve sportu ...
- Aby bylo samostatné?
 - Od kdy, v jaké míře ...
- Aby bylo spokojené?
 - S čím, s kým ...

Rodina a etické hodnoty

- Láska (nepodmíněná)
- Slušnost (bez výjimky)
- Úcta (k potřebným)
- Pravdivost
- Pracovitost
- Zodpovědnost
- Sebevědomí
- Statečnost
- Pokora x skromnost

Jsou to dnes chtěné hodnoty?

RODINA

- Stabilizující prvek společnosti, který rovněž utváří prostor pro její reprodukci
- Demografické ukazatele:
 - pokles porodnosti
 - snížení sňatečnosti
 - úhrnná rozvodovost – vzestup k dnešním hodnotám pohybujícím se pod 50% hranicí (ČSÚ 2010).
- Nové formy nesezdaných partnerských svazků

PhDr. Mirka Nečasová, PhD.

Životní cíle podle uspořádání rodiny

	v jaké rodině žije					
	s oběma rodiči		s jedním z rodičů		ani s jedním rodičem	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
fungující rodina	448	72,5%	145	69,0%	11	68,8%
úspěch v zaměstnání	241	39,0%	78	37,1%	5	31,3%
finanční zajištění	262	42,4%	86	41,0%	7	43,8%
rozvinutí duchovních schopností	28	4,5%	10	4,8%	1	6,3%
pomoc druhým	123	19,9%	39	18,5%	4	25,0%
cestování	137	22,2%	42	20,0%	3	18,8%
nezávislost na druhých	106	17,2%	42	20,0%	2	106
dělat jen to, co mě baví	137	22,2%	52	24,8%	8	50,0%
spousta přátel	273	44,2%	80	38,1%	5	31,3%
získat co chci, bez ohledu na druhé	45	7,3%	24	11,4%	3	18,8%

Vývoj rodiny

- Tradiční rodina
- Moderní rodina
- Postmoderní rodina

Možný, I.: Rodina a společnost. Praha: Slon, 2006

	Tradiční rodina	Moderní rodina	Postmoderní rodina
Struktura	široká, vícegenerační	nukleární, manželská	variabilní, individualizovaná
Základní kapitál	ekonomický	ekonomický, sociální, kulturní	sociální, KULTURNÍ
Legitimizace	sex, děti	děti	NELEGITIMIZUJE
Role	komplementární, hierarchizované	segregované, komplementární	individualizované
Funkce	univerzální	pečovatelské, statusotvorné, citové	CITOVÉ
Autorita	otec	otec - matka, funkčně segregované	individualizovaná, slabá
Reprezentace diskursu	náboženský, církevní	občanský	masmediální
Mezigenerační přenos	patrilinéární, autoritativní	demokratický, smíšený	slabý

Aspekty rodinného života:

1. Pocity a názory o sobě – **sebehodnocení**
2. Způsoby používané pro vzájemné dorozumívání – **komunikace**
3. **Pravidla**, kterými se lidé ve svém cítění a konání řídí – **rodinný systém**
4. Způsob, jak se lidé chovají k ostatním lidem a institucím mimo rodinu – **společenská vazba.**

Podle Virginie Satirové

	Narušená rodina	Zdravá rodina
Sebeúcta, sebehodnocení členů rodiny	Nízké nepřiměřené	Vysoké, přiměřené
Komunikace	Nejasná, nepřímá, o některých věcech se nemluví	Přímá a otevřená
Pravidla v rodině	Přísná nediskutovatelná	Pružná, přiměřená, humánní, měnitelná
Vazba na společnost	Bázlivá, ponížená, obviňující	Otevřená, důvěřující, s možností volby
Vzory chování	Pokřivené, rozporuplné situace	správné

Rodina v etických otázkách dnešní doby

- ... Je dobré nezapomínat, že na světě nejsme proto, abychom pracovali, ale že pracujeme proto, abychom mohli dobře žít. Dobře žít ale znamená žít ve vztazích a pro druhé, a tím samozřejmě i pro sebe...
- Lidé, aby mohli rozvíjet vztahy a altruismus, nesmí být sevřeni v socioekonomických tlacích, které jim to často znemožňují. Společnost výkonu a zbožštění placené práce jsou faktory, které rodině neprospívají.

Anna Šabatová

http://www.rodiny.cz/images/soubory/a_s_em2012.pdf

Oslabené předpoklady pro manželství a rodinu

- Dlouhodobé cíle jsou méně přitažlivé - zacílení na tady a teď.
- Proměny etického paradigmatu - ztráta vědomí mravní povinnosti, oslabená ochota k oběti a sebeodříkání.
(Lipovetsky)
- Ztráta zřejmosti etiky a morálky (Ratzinger)

Co je správné?

- Vliv médií – rozmazání hranice mezi dobrým a zlem. „Terapeutické“ působení médií – přiměřená, každodenní negativismu – jsou ještě horší než jsem já (uklidnění)
- Prezentace etiky jako show – charita (celebrity), nepodporuje angažovanost, pouze zbavuje špatného svědomí.
- Koncentrace na materiálně – nakupování (prožitek svobody)
- Vliv dvou materialisticky orientovaných systémů (komunismus, konzumismus)

Politika x rodina

- **Politici jsou odrazem společnosti a společnost je odrazem politiků.**
- Mnoho odstředivých sil působících na rodinu (zaměstnání x rodina), zaměstnanost žen – ne právo, ale povinnost.
- Manželství a rodina jsou na okraji zájmu politiků
- Nenahlíží se z pohledu reprodukce (okrajově)
- Hodnotí se především z pohledu vztahu - užívat si (netrápit se, nedělat si násilí apod.)
- Je správné dovolávat se strukturální podpory instituce manželství a rodiny
- Vytvářet předpoklady pro utváření a posilování rodinných vztahů – skloubení pracovních a rodinných povinností (např. možnost zkrácených pracovních úvazků)

Doc. Jindřich Šrajer, Dr. Theol.

Mezinárodní rok rodiny 2014

Rok 2014 jako nová příležitost ukázat důležitost rodiny

Pro členské státy:

- **zlepšit blahobyt rodin** prostřednictvím uplatňování účinných národních politik, strategií a programů, které se zaměřují na chudobu rodin, sociální vyloučení, **rovnováhu mezi rodinným a pracovním životem** a mezigenerační problémy, podporovat rodinné dávky, posílit ustanovení o rodičovské dovolené, **rozšířit flexibilní pracovní úvazky** pro zaměstnance s povinnostmi k rodině, podporovat rovnost žen a mužů a posílit postavení žen, posílit otcovské zapojení, podporovat širokou škálu opatření kvality péče, poskytovat sociální ochranu a investovat do mezigeneračních aktivit a zařízení, podporovat dobrovolnictví, vytvářet příznivé prostředí pro posilování a podporu všech rodin, uznávat zásadu sdílené rodičovské odpovědnosti za výchovu a vývoj dítěte a sdílet osvědčené postupy a údaje o vývoji rodinné politiky ...

- http://www.hostyn.cz/imag/14_01/Family2014.doc
- http://www.rodiny.cz/images/soubory/1TZ_MRR.pdf

Mysleme na to, že ...

„Ať už to bereme jakkoli,
rodina je spojení s naší minulostí
a mostem k naší budoucnosti.“

Alex Haley